

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Datum
1 november 2021

Ons kenmerk
Cft 202100130

Pagina
1/6

Onderwerp
Advies bij de ontwerp begrotingswijziging 2021

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Geachte mevrouw Maduro,

Op 18 oktober jl. ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de Najaarsnota 2021¹ en op 22 oktober jl. de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de begroting 2021 (OBW). Op basis van artikel 10 lid 1 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) ontvangt u hierbij het advies van het CAft bij deze OBW. De OBW die u aanbiedt aan de Staten, dient conform artikel 10 lid 2 van de LAft vergezeld te gaan van dit advies van het CAft, inclusief een toelichting op de wijze waarop rekening is gehouden met dit advies.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de OBW wordt gevormd door de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018 (protocol).² Vanwege de coronacrisis heeft de Rijksministerraad (RMR) op verzoek van Aruba,³ toestemming verleend om op basis van artikel 23 lid 1 van de LAft, voor 2021 af te wijken van de centrale begrotingsnorm.⁴ Nu is het uitgangspunt dat het financieringstekort van het land over het jaar 2021 zo groot mag zijn als de in 2021 toe te kennen liquiditeitssteun en eventuele binnenlands of buitenlands (in overeenstemming met de RMR) aan te trekken liquiditeiten ter dekking van het financieringstekort. De verschillen tussen de kas-benadering en een baten-lasten-benadering dienen hierbij nog wel te worden betrokken en zullen nog nader moeten worden toegelicht bij de vastgestelde jaarrekening 2021.

¹ Aruba, Najaarsnota 2021: behorende bij de begrotingswijzigingsvoorstellen aangaande dienstjaar 2021, d.d. 18 oktober 2021.

² BZK, protocol Aruba Nederland 2019-2021, getekend 22 november 2018.

³ Aruba, Verzoek instemming Rijksministerraad afwijken begrotingsnormen 2021 op grond van artikel 23 Landsverordening Aruba financieel toezicht van 9 november 2020.

⁴ BZK, kenmerk 2021-000011184, Afschrift brieven aan de Landen met de besluitvorming van de RMR van 26 februari 2021.

Oordeel

De OBW toont een financieringstekort van de collectieve sector van AWG 643 miljoen, hetgeen gelijk is aan 13 procent van het bruto binnenlands product (bbp).⁵ Dit tekort bestaat voor AWG 635 miljoen uit het financieringssaldo van het land Aruba en voor AWG 8 miljoen uit het exploitatiesaldo van de overige entiteiten in de collectieve sector.

Aan de aanbevelingen van het CAft bij de vastgestelde begroting is voor een deel voldaan.⁶ Het financieringstekort van Aruba is daarmee ten opzichte van het tekort in de vastgestelde begroting met AWG 140 miljoen afgenomen. Dit is voornamelijk het gevolg van het afbouwen van de steunmaatregelen vanwege het economisch herstel. Zo is de regeling Tijdelijke Inkomensondersteuning (TIO-regeling) niet ingevoerd. Aangezien ook het hoogseizoen aantreedt, adviseert het CAft om de loonkostensubsidie op de kortst mogelijke termijn te beëindigen. Het tekort van de Sociale Verzekeringsbank (SVb) is conform de aanbeveling van het CAft teruggebracht naar nihil. Aan de aanbeveling van het CAft om de post goederen en diensten te verlagen naar het realisatieniveau van vorig jaar en 2021 is deels invulling gegeven door een verlaging van AWG 12 miljoen in plaats van de door het CAft geadviseerde AWG 30 miljoen.

Aan de andere aanbevelingen is in de OBW geen opvolging gegeven. Het terugdraaien van de begrote vacatureruimte, het verwerken van de financiële effecten van het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP) in de begroting en het begroten van opbrengsten uit de verkoop van grond aan Setar zijn niet verwerkt. Ook aan de aanbevelingen met betrekking tot het terugdraaien van de verlaging van de loonbelasting of compensatie elders en het komen tot een besparing van AWG 60 miljoen op het budget van de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) is niet voldaan.⁷ Met betrekking tot de bezuiniging op het AZV-budget heeft Aruba aangegeven de volledige besparing dit jaar niet te zullen realiseren.⁸ De RMR heeft Aruba verzocht om aan te geven hoe kan worden voldaan aan de besparingsopdracht. Daarvoor dient Aruba een financieel onderbouwd plan aan te bieden aan het CAft.⁹ Het CAft is nog in afwachting van de indiening van dit plan.

In de OBW is de economische groeiverwachting geactualiseerd en verhoogd van 10,9 procent naar 13,9 procent. Ondanks deze hogere groeiverwachting zijn de begrote bedragen voor de belastingopbrengsten niet gewijzigd. Het CAft is van oordeel dat de indirecte belastingen te conservatief zijn geraamd en tenminste AWG 40 miljoen hoger kunnen uitkomen ten opzichte van hetgeen nu is begroot.

⁵ De Centrale Bank Aruba, Economic Outlook Oktober 2021, bbp 5.130, <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=8020>

⁶ Cft, kenmerk 202100091, Advies bij de vastgestelde begroting 2021, d.d. 25 augustus 2021.

⁷ BZK, kenmerk 2020-0000287381, Rijksministerraad 15 mei 2020 inzake liquiditeitssteun medio mei tot en met juni, d.d. 18 mei 2020.

⁸ Aruba, kenmerk MinFEC/21/8922, Brief MinTVS inzake bezuinigingsopdracht in de zorgsector, d.d. 3 augustus 2021, kenmerk, MTVS-1166/21, informatie status bezuinigingsopdracht, d.d. 3 augustus 2021.

⁹ BZK, kenmerk 2021-0000524661, Besluitvorming Rijksministerraad 24 september 2021, d.d. 6 oktober 2021.

Het CAft adviseert u om de volgende aanpassingen in de OBW aan te brengen voordat deze wordt aangeboden aan de Staten:

1. Verhoog de indirecte belastingen met ten minste AWG 40 miljoen.
2. Verwerk aanvullende maatregelen die de verlaging van de loonbelasting compenseren met structurele kostenbesparende en/of opbrengstverhogende maatregelen.
3. Verlaag de post goederen en diensten, in lijn met de realisatiecijfers van 2020 en 2021.
4. Draai alsnog de begrote extra vacatureruimte van AWG 8 miljoen terug en verwerk eveneens de financiële effecten van de maatregelen uit het BVP.
5. Actualiseer het voorlopig resultaat van de SVb als onderdeel van het financieringssaldo van de collectieve sector.

Het is van belang dat Aruba op korte termijn toewerkt naar begrotingsevenwicht en daarna een reductie van de schuld. Met het invullen van de bovengenoemde aanbevelingen, kan een aanzienlijk lager tekort voor 2021 worden gerealiseerd, zodat de schuld van het land niet onnodig verder oploopt.

Toelichting

Baten

De baten nemen ten opzichte van de vastgestelde begroting met AWG 1 miljoen toe, als gevolg van hogere ontvangsten uit erfpachten. De overige begrote belastingbaten zijn gelijk gebleven, ondanks de bijstelling door Aruba van de economische groei-raming van 10,9 procent naar 13,9 procent bbp. Het CAft constateert dat de indirecte belastingbaten sterk reageren op het economisch herstel. Mede op basis van deze constatering en de meevallende baten, die blijken uit de maandrapportage van augustus, schat het CAft in dat de indirecte belastingbaten tenminste AWG 40 miljoen hoger zullen uitvallen, dan begroot. Het CAft constateert dat de ontwikkeling van de directe belastingen in de huidige fase van het economische herstel geen gelijke tred houdt met de ontwikkeling van de indirecte belastingen. Op basis van de maandrapportage van augustus voorziet het CAft bij de winstbelasting en de dividendbelasting risico's van overschrijding van de baten ten opzichte van de begroting.

Lasten

De lasten nemen ten opzichte van de vastgestelde begroting met AWG 139 miljoen af. Deze verlaging is met name het gevolg van het afbouwen van de steunmaatregelen vanwege het economisch herstel. Zo is de TIO-regeling waarvoor AWG 83 miljoen was begroot niet ingevoerd en is er minder benodigd voor de voedselbank (AWG 8 miljoen), loonkostenregeling (AWG 3 miljoen) en de MKB-regeling (AWG 10 miljoen). Ook vallen de tekorten van de SVb (AWG 12 miljoen) en de AZV lager uit (AWG 7 miljoen). De post goederen en diensten is neerwaarts bijgesteld met AWG 12 miljoen. Volgens het CAft is deze nog te hoog begroot gelet op de onder-realisatie van voorgaande jaren. De bijdrage aan de

publiek private samenwerkingsprojecten 'Watty Vos Boulevard' en 'Green Corridor' is met AWG 3 miljoen neerwaarts bijgesteld, vanwege een technische correctie en een getroffen voorziening die achteraf niet nodig was.

In tabel 1 is de voorlopige realisatie 2020, begroting 2021 en de OBW weergegeven.

Tabel 1: Vergelijking 4e UR 2020, VB2021, OBW2021 (in miljoen AWG)¹⁰

	R2020	VB2021	Mutaties OBW 2021	OBW 2021
Baten	1.071	1.062	1	1.063
Directe belastingen	485	411	-	411
Indirecte belastingen	408	465	-	465
Overige baten	178	186	1	187
Lasten	1.821	1.825	-139	1.686
Personeelslasten	428	430	-	430
Goederen en diensten	182	212	-12	200
Rente	234	258	-	258
Subsidie	192	211	-9	202
Overdrachten	494	450	-107	343
Bijdragen en afschrijvingen	290	264	-10	253
Exploitatieresultaat	-750	-763	140	-623
Kapitaaldienst				
Kapitaalontvangsten	38	40	-	40
Kapitaaluitgaven	52	52	-	52
Resultaat kapitaaldienst	-14	-12	-	-12
Resultaat land	-764	-775	140	-635
Resultaat collectieve sector	-758	-789	146	-643
Resultaat collectieve sector in bbp	-18%	-16%	-	-13%
Bbp	4.150¹¹	5.077¹²	-	5.130¹³

¹⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹¹ De Centrale Bank van Aruba, Economic Outlook February 2021, <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=7255>.

¹² Aruba DEACI, Economic Outlook 2019-2021, juni 2021

¹³ De Centrale Bank Aruba, Economic Outlook Oktober 2021, <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=8020>. Aruba hanteert in de OBW een bbp van AWG 5.250 miljoen op basis van projecties van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI).

Kenmerk
Cft 202100130
Blad
5/6

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst is niet gewijzigd in de OBW. Het tekort op de kapitaaldienst bedraagt AWG 12 miljoen.

Schuldpositie en rentelastnorm

De financieringsbehoefte is in de OBW met AWG 140 miljoen verlaagd van AWG 1.036 miljoen naar AWG 896 miljoen. Dit bedrag bestaat uit het begrote financieringstekort van het land van AWG 635 miljoen en de herfinanciering van aflopende leningen van AWG 261 miljoen. Aruba geeft in de Najaarsnota aan dat voor AWG 135 miljoen nog niet is voorzien in financiering (op kasbasis). Hierbij is echter geen rekening gehouden met het saldo aan liquide middelen op 1 januari 2021 van AWG 110 miljoen. In zijn advies bij de begroting heeft het CAft bovendien aangegeven dat een aantal bijstellingen noodzakelijk is, waardoor de resterende financieringsbehoefte naar het oordeel van het CAft nihil is.

Collectieve sector

Het CAft verwacht dat de SVb als gevolg van hogere premieopbrengsten vanwege het economisch herstel, een positief resultaat zal realiseren. Het CAft merkt op dat in de berekening van de collectieve sector in de Najaarsnota, de SVb een voorlopig resultaat van nihil heeft. Het CAft adviseert om bij de vastgestelde BW het voorlopige resultaat van de SVb te actualiseren.

Aruba dient samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, voor 1 april aan te geven welke rechtspersonen met ingang van het volgende begrotingsjaar behoren tot de collectieve sector. De collectieve sector 2021-2022 had dus op 1 april 2020 al moeten zijn vastgesteld, maar dit is tot op heden nog niet gebeurd. Het CAft heeft hier al meerdere malen op gewezen en verzoekt u dringend dit op korte termijn alsnog te doen.

Financieel beheer

In zijn eerdere adviezen heeft het CAft aandacht gevraagd voor het inzichtelijk maken van de voortgang en opvolging van de lopende 'nulmeting financieel beheer'. Aruba heeft hieraan niet voldaan. Het CAft verzoekt Aruba hier alsnog opvolging aan te geven.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Kenmerk
Cft 202100130
Blad
6/6

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën